

OSMANLI ARAŞTIRMALARI
XVIII

Neřit Heyeti - Editorial Board
Halil İNALCIK - Nejat GÖYÜNÇ
Heath W. LOWRY - İsmail ERÜNSAL
Klaus KREISER - A. Atilla ŐENTÜRK

THE JOURNAL OF OTTOMAN STUDIES
XVIII

İstanbul - 1998

Sahibi: **ENDERUN KİTABEVİ** adına İsmail ÖZDOĞAN

Tel: (0212) 518 26 09 Fax: (0212) 518 26 63

Yazı İşleri Sorumlusu: Nejat GÖYÜNÇ

Tel: (0216) 333 91 16

Dizgi: **GİRİŞİM DİZGİ**

Tel: (0212) 513 28 29

Basıldığı Yer: **KİTAP MATBAACILIK**

Tel: (0212) 567 48 84

Cilt: **FATİH MÜCELLİT**

Tel: (0212) 501 28 23 - 612 86 71

Adres: **ENDERUN KİTABEVİ**, Beyaz Saray No. 46 Beyazıt - İST.

EDEBİYAT TARİHİ KAYNAĞI OLARAK BURSA VEFEYÂTNÂMELERİ I.

MEHMED B. SA'DÎNİN BURSA VEFİYÂTI

Kadir ATLANSOY

Osmanlı döneminde kültür ve sanat faaliyetlerine zemin teşkil eden şehirlerle ilgili, farklı muhtevada çok sayıda eser kaleme alındığı görülmektedir¹. Bunlar arasında, konuyla ilgili ilk kaynaklar olmaları bakımından Bursa vefeyâtnâmeleri önde gelmektedir².

Vefeyât adı altında, ünlü kişilerden bazılarının yalnız ölüm tarihlerini, kimilerinin ölüm tarihleriyle birlikte nasp, nakil ve azil tarihlerini, bir kısmının da kısa biyografilerini kaydeden eserler anlaşılmaktadır³.

Baldırzade Şeyh Mehmed Selîsî (ö. 1060/1650) tarafından 1059/1649'da yazılan *Ravza-i Evliya* adlı eser, Bursa vefeyâtnâmelerinin ilki olarak bilinmektedir⁴. Bu türün en tanınmış olanı ise

¹ Çelebi, Asaf Halet, *Divan Şiirinde İstanbul*, İst. 1953.; Gökyay, Orhan Şaik, "Divan Edebiyatında Şehirler", *Türkische Miscellen Robert Anhegger Festschrift*, İst. 1987, s. 178; Gökyay, "Divan Edebiyatında Şehirler I.", *Tarih ve Toplum*, C. XVIII, S. 105 (Eylül 1992): s. 9-12.; Gökyay, "Divan Edebiyatında Şehirler II: İstanbul ve Edirne", *Tarih ve Toplum*, C. XVIII, S. 106 (Ekim 1992): s. 9-12.; Gökyay, "Divan Edebiyatında Şehirler III: Kastamonu ve Bursa", *Tarih ve Toplum*, C. XVIII, S. 107 (Kasım 1992): s. 9-14; Abdulkadiroğlu, Abdülkerim, "Şehrengizler Üzerine Düşünceler ve Belîğ'in Bursa Şehrengizi", *Kültürümüzden Esintiler*, Ank. 1997 içinde, s. 228-284; Kurmuş, Ömer Saim, "Bursa Hakkında Yazılmış Kitaplar Bibliyografyası", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Haziran 1986, s. 185-245.

² Atlansoy, Kadir, *Bursa Vefeyâtnâmelerindeki Şairlerin Biyografileri*, Uludağ Üniv. Sos. Bil. Ens., basılmamış doktora tezi, Bursa 1993; Atlansoy, Kadir, "Bursa Vefeyâtnâmeleri", *Bir Masaldı Bursa* (haz. Engin Yenel) içinde İst. 1996, s. 431-443.

³ Levend, Agâh Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi*, I, Ankara 1984, s. 422.

⁴ Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, II, İstanbul 1333, s. 103.

İsmail Belig (ö. 1142/1729)'in 1135/1722'de telif ettiği *Güldeste-i Riyaz-ı İrfan ve Vefeyât-ı Danişveran-ı Nadiredan* isimli eserdir. Telifinden itibaren büyük rağbet gören bu esere zeyiller yazılmıştır⁵.

Bursa vefeyâtnâmeleri ile ilgili bu kısa bilgiden sonra üzerinde durmak istediğimiz konu; yazarı bilinmeyen *Menakıb-ı Zeyniyye*⁶ adıyla kaydedilen bir Bursa Vefeyâtı'dır⁷.

Tespitlerimize göre bu eser, Mehmed b. Sa'dî (ö. cemaziyelevvel 1040/1630) tarafından kaleme alınmıştır⁸. Mehmed b. Sa'dî, söz konusu Bursa vefeyâtında kendisini "zâviye-i mezbûrede hâlen seccâde-nişin olup şeyh olan bu 'abd-i pür-takşir ki ismi Şeyh Mehmed bin Sa'dî Hwâcedür. Merhûm-ı mezbûr Şeyh Şafiyeye'ddin akrabâsındandır, eban 'an ceddin tarîk-ı Zeyniyyedendir, zikri sebki iden merhûm Şeyh 'Abdü'l'aziz Efendiden inâbet itmişdir. Evâ'ilde tarîk-ı 'ilme hizmet idüp merhûm 'Atâ Hwâce oğlu Şems Efendiden mülâzım olup ba'dehû yigirmi akçe ile Burusada Paşa müderrisi olup sonra tarîk-ı kazâyâ sâlik olup ba'dehû mezbûr Şeyh 'Abdu'llah Efendi oğlu Şeyh Mehmed vefât idicek fuqarâ-i Zeyniyye talepleri ile kazâdan ferâğ idüp İstanbulda merhûm Şeyh Vefâ zâviyesinde seccâde-nişin olan Şeyh Ahmed Efendiden tecdîd-i tevbe idüp icâzet-nâmesiyle gelüp şeyh olmuşdur" şeklindeki ifadeleriyle tanıtmaktadır⁹.

⁵ Gökbilgin, "Bursa'da Kuruluş Devrinin İlim Müesseseleri ve Bursa Tarihçileri Hakkında" *Necati Lugal Armağanı*, Ank. 1968, s. 272; *Güldeste* ve zeyilleri için bk. Abdulkadiroğlu, Abdülkerim, *Bursalı İsmail Belig*, Ankara 1985, s. 113-116.

⁶ Levend, *age.*, s. 435.

⁷ Edirne Selimiye Kütüphanesi 2126 numarada kayıtlı nüsha, katalog fişinde Baldırzade'nin Bursa Vefeyâtı olarak gösterilmektedir [E nüshası]. Eserin bir nüshası da Ankara Adnan Ötügen İl Halk Küt. nu. 43/2'de kayıtlıdır [A nüshası] ; krş. Kara, Mustafa: *Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler*, I, Bursa 1990, s. 59.

⁸ Mehmed b. Sa'dî için bk. Baldırzade Selisî Şeyh Mehmed, *Ravza-i Evliya*, Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Ktp. , Orhan Kit., nu. 1018/1, vr. 46a-b; İsmail Belig, *Güldeste-i Riyaz-ı İrfan ve Vefeyât-ı Danişveran-ı Nadiredan*, Topkapı Sarayı Ktp. Hazine, nu. 1281, vr. 58b-59a; Mehmed Raşid, *Zübdetü'l-Vekayi der Belde-i Celile-i Burusa*, İst. Millet Ktp., Ali Emirî Tarih, nu. 89, s. 343-344; Mehmed Fahreddin, *Gülzar-ı İrfan*, İst. Millet Ktp. Ali Emirî, nu. 1098, vr. 138a.

⁹ Edirne nüshası, vr. 4a.

Yazar, Anadolu tasavvuf tarihi içinde ayrı bir yeri bulunan Zeyniyye tarikatının Abdüllatif-i Kudsi¹⁰ (ö. 856/1452) tarafından kurulan Bursa dergâhında 13. postnişin olarak 1018/1609 tarihinden ölümüne kadar 22 yıl şeyhlik görevini yürütmüştür¹¹.

Bunun yanı sıra yine kendisinin "cilm ü ma'rifetde hatt-ı vâfir şâhibi olduğundan mâ'adâ fenn-i şakk u inşâda yed-i tûlası olmağın evail-i hâlinde mevâlî-i kirâm hizmet-i kitâbetlerinde istiğdâm olunmuş" bir şahsiyet olduğu bildirilmektedir¹².

Mehmed b. Sa'dî, bir risale hüviyetinde olan Bursa vefeyâtının başında tasavvuf terminolojisinde özel bir yeri bulunan zikir¹³ çeşitleri konusunda klâsik yorumlardan sonra Hz. Ali'den Zeyneddin-i Hafî'ye gelinceye kadar Zeyniyye silsilesini vermektedir. Zeyneddin-i Hafî ile ilgili "merhûm Lâmi'î, *Nefehât*'da tafşîl üzre beyân itmişlerdür" (vr. 2b) ifadesiyle menkıbelerine atıfta bulunmaktadır. Daha sonra Zeyneddin-i Hafî ile Abdüllatif-i Kudsi'nin görüşmelerine ve Kudsi'nin icazet alarak Horasan-Şam-Konya üzerinden Bursa'ya gelişine değinmekte ve konuyu "kendüler şöyle yazarlar ki" (vr. 2b) diyerek Taceddin İbrahim'le olan buluşmalarına getirmektedir.

Bundan sonra Bursa Zeyniyye Zaviyesi ile ilgili olarak "Şeyh Tâce'ddîn hazretleri şeyh olduğdan sonra 'Arab ve 'Acemden çok kimesne muhibb olup yalnız mu'tekifin için yüz yigirmi nefer âdeme ta'âm" (vr. 3b) çıkarıldığına dair dikkat çekici bilgiler verilmektedir. Tasavvuf tarihi açısından bu eserdeki bazı atıflardan,

¹⁰ Zeyniyye kültürünü Anadolu'ya taşıyan ve kendisine bağlı müritler arasında Şeyh Vefa (ö. 896/1490) gibi tanınmış şahsiyetlerin yer aldığı XV. yüzyılın meşhur mutasavvıflarından Abdüllatif Kudsi için bk. Kara, *Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler*, I, s. 85-113.

¹¹ Bursa Zeyniyye Dergâhı ile ilgili geniş bilgi için bk. Mehmed Şemseddin, *Bursa Dergâhları Yâdigâr-ı Şemsî I-II*, haz. Mustafa Kara-Kadir Atlansoy, Uludağ Yayınları, Bursa 1997, s. 365-380.

¹² Belig, *age*, vr. 59a.

¹³ Uludağ, Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, İst. 1995, s. 588-589.

Zeyniyye tarikatının Bursa ve İstanbul'un yanı sıra Ferecik¹⁴ ve Tire'de de zaviyelerinin bulunduğu anlaşılmaktadır¹⁵.

Edebiyat tarihi açısından XV. yüzyılın ünlü şairi Ahmed Paşa (öl. 902/1497)'nin:

*Hücum-ı leşker-i gamdan halâş olur Ahmed
Olur ise aña gam-ı h'wâr Şeyh Tâcu'd-dîn*¹⁶

beytiyle son bulan on beş beyitlik bir kasidesinin her beytinde redif olarak ismi geçen Şeyh Taceddin'le ilgili olarak bir menkıbe nakledilmektedir: "fâtih-i Kostantıniyye merhûm Sultân Mehmed Hân-ı Gâzi 'aşırında merhûm Veliyye'd-dîn-zâde Ahmed Paşa Rûm iline serdâr olup 'asker-i İslâmla gazâyâ gidüp kâfir ile mukâbele olduklarında kefere-i fecere tarafında bir mîqdâr galebe müşâhede iderler merhûm Ahmed Paşanuñ hâtırına Şeyh Tâce'd-dîn hazretleri gelüp rûhından istimdâd idicek fi'l-hâl kâfir 'askerine bi-'inâyeti'llahi Te'âlâ inhizâmı müyesser olup 'asker-i İslâm ol denlü mâl-ı ganimete müstağrak olurlar ki vaşf olunmaz ol refâhiyyet ile İstanbula geldiklerinde müşârun ileyh Ahmed Paşa Hazret-i Şeyhüñ üzerine kurşun örti ile kubbe binâ olunmak murâd idüp âdemler gönderüp minvâl-i meşrûh üzre kubbei anlar binâ itmişdür (vr. 4a)".

Bu menkıbenin ardından Bursa'daki "zâviye-i merkûmede seccâde-nişin olup makâm-ı irşâda cülûs iden meşâyih-i Zeyniyye-nüñ silsile-i şerifleri bu maħalde 'ale't-tertib tahrir olunmak münâsib (vr. 4a)" görüldüğü dile getirilmektedir.

Edebiyat tarihi açısından bu eserin, Ahmed Paşa konusunda şuara tezkirelerinde bulunmayan bir anekdota yer vermesinin yanı sıra, Lâmi'î Çelebi ile pirdaş bir şair olan Hızri hakkında bilgi veren bir kaynak olarak da önemi vardır: "yol kenârında merhûm Müftî Ahmed Paşanuñ oğlu Hızır Beg Efendi medfündür. Bursa'da Kapluca müderrisi iken fâriğ olup İstanbulda Hazret-i Emir Buħârî tarikindandır maħlaş Hızridür. Başı ucında olan heca

¹⁴ Hadidî mahlâs Zeyniyye tarikatına mensup bir şairin Ferecik kasabasında yetiştiği bildirilmektedir. Hadidî için bk. Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, III, İst. 1338, s. 45; İpekten, İsen, Toparlı, Okçu, Karabey, *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Ank. 1988, s. 167.

¹⁵ Öngören, Reşat, Fatih Devrinde Belli Başlı Tarikatlar ve Zeyniyye, Marmara Üniv. Sos. Bil. Ens., basılmamış yüksek lisans tezi, İst. 1990.

¹⁶ *Ahmed Paşa Divanı*, haz. Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan, İst. 1966, s. 22-23.

taşında kurşun vardır, altına silsile-i Zeyniyye ve Nakşbendiyye yazdurup komuştur. Gâyet fâzıl ve muhibb-i meşâyih kimesne imiş" (vr. 5a).

Baldırzade'nin tanınmış eserinden yaklaşık 20 yıl önce kaleme alınmış olması açısından da ayrı bir özellik arz eden bu hacimsiz vefeyâtın tespit edebildiğimiz Edirne ve Ankara nüshalarının karşılaştırmalı metnini sunuyoruz.

Bismi'llahi'r-raḥmāni'r-raḥīm

el-Hamdü li'llahi rabbi'l-âlemīn ve's-şalātü ve's-selāmü °alā nebiyyihi Muḥammed ve ālihī ve şahbihi ecma°in. Ba°d bilgil ki emirü'l-mü'minīn °Alī bin Ebī Tālib kerrema'llahu vechehu ḥazretlerine muttaşılan taḥkīk-i isnād-ı şahiḥ ile vārid oldu ki bir gün Ḥazret-i °Alī raḍıya'llahu °anh, Resül-i ekrem¹⁷ ve nebiyy-i muḥterem¹⁸ şalla'llahu °aleyhi ve sellem ḥazretlerine buyurdılar ki: Yā ḥabībī¹⁹ Yā Resüla'llah °ında'llah °ubbādı üzerine ṭuruḳuñ²⁰ efdali vü esheli ve gâyet yakīni baña delâlet eyle diyü recā vü temennā idicek ḥabīb-i ekrem şalla'llahu °aleyhi ve sellem ḥazretleri murākabeye varup vaḥye muntazır oldılar. Cibril²¹-i Emīn °aleyhi's-selām fi'l-hāl nāzil olup buyurdular ki: Yā qarındaşım Muḥammed, Rabbin saña selām eyledi, var ḥabībim Muḥammede benden istimā° itdügin üzre Lā İlähe İllā'llah kelimesini telkīn eyle, ḥabībim daḥı senden işitdügi üzre üç kerre zıkr-i celī ile zıkr eylesün didi diyüp²² Ḥazret-i Resül şalla'llahu °aleyhi ve sellem²³ daḥı Cibril²⁴-i Emīnden istimā° itdügi üzre üç kerre zıkr-i celī ile Lā İlähe İllā'llah diyüp ba°dehü Ḥazret-i °Alīye ḥiṭāb buyurup didiler ki: Yā

17 Resül-i ekrem: Ḥazret-i Resülullah A

18 ve nebiyy-i muḥterem: — A

19 Yā ḥabībī: — A

20 ṭuruḳuñ: ṭarīḳde A

21 Cibril: Cebrā'il A

22 diyüp: diyü A

23 şalla'l-lahu °aleyhi ve sellem: °aleyhi's-selām A

24 Cibril: Cebrā'il A

‘Alî²⁵ şâmit ol ve gözlerini yum, hattâ ben üç kerre zikr ideyüm, sen benden işit, andan sonra sen dağı üç kerre²⁶ zikr eyle, ben dağı senden istimâc ideyüm diyüp, Lâ İlâhe İllâ'llah kelîmesini üç kerre zikr idüp Hâzret-i ‘Alî mağmûdu'l-‘ayn²⁷ şâmiten dinleyüp telkîn itdiler. Hâzret-i ‘Alî dağı Hâzret-i Resûlden istimâc itdüğü gibi üç kerre zikr eyledi, andan sonra Mescid-i Nebîde dört yüz nefer ümmet-i Muḥammed cemc olup muntazır tururlar idi Hâzret-i ‘Alî varup her birine vech-i meşrûh üzere telkîn idüp cümle sırr-ı cihâd-ı asgardan cihâd-ı ekbere rücûc eyledük diyüp şükr-i mâ-lâ-nihâye ve ḥamd-ı mâ-lâ-gâye itdiler. Hâlen cehr ile zikru'llah iden turûk-ı²⁸ meşâyihun ser-çeşmesi Hâzret-i Ebî Bekri's-Şiddîk radiya'llahu ‘anhdür. Zîrâ Hâzret-i Resûlu'llah şalla'llahu ‘aleyhi ve sellem Hâzret-i Şiddîka, sen pîr-i ‘atîksün bülend-âvâz ile zikr itmege ṭâkat getürmezsin diyü zikr-i²⁹ ḥafî birle³⁰ telkîn buyurdılar ve Hâzret-i ‘Alî kerrema'llahu vechehûya sen yigitsün, kuvvetüñ var³¹ bülend-âvâz ile zikr³² itmege kâdîrsün diyü zikr-i cehrî³³ birle telkîn [2a] buyurdılar ve bir rivâyetde dağı Hâzret-i Resûlu'llah şalla'llahu ‘aleyhi ve sellem³⁴ aşḥâb-ı³⁵ güzînin havâşşıyla bir evde³⁶ oturmuş³⁷ idi. Buyurdular³⁸ ki kapuyı yaptılar andan sonra üç kerre Lâ İlâhe illâ'llah kelîmesini bülend-âvâz ile zikr itdi ve dağı aşḥâba siz dağı bu resme zikr idüñ diyü buyurdılar pes anlar dağı bu resme zikr itdiler andan mübârek ellerin kaldırup üç kerre eyitdi ki³⁹ Allahümme hel bellağtü andan buyurdi ki size beşâret olsun ki Ḥaḳ Te‘âlâ sî rahmet ve mağfîret deryâsında müstağraḳ

-
- 25 Yâ ‘Alî: — A
 26 üç kerre: — A
 27 mağmûdu'l-‘ayn: muğammuзу'l-‘ayn A
 28 turûk-ı: tariḳ-ı A
 29 zikr-i: zikru'llah A
 30 birle: bir ile A
 31 var: vardur A
 32 zikr: zikru'llah A
 33 cehrî: cehrile A
 34 şalla'l-lahu ‘aleyhi ve sellem: — A
 35 aşḥâb-ı: şaḥabe-i A
 36 bir evde: — A
 37 oturmuş: oturmuşlar A
 38 buyurdular: buyururlar A
 39 eyitdi ki: zikr itdi kim A

eyledi pes imdi meşâyih şimdi⁴⁰ telkîn-i zikri bu senetden⁴¹ almış-
lardur ki andan bilgil⁴² ve şalla'llahu 'alâ⁴³ Muḥammed ve âlihi
ecma'in ba'cdehü emirü'l-mü'minin hazretleri oğlu İmām Hüseyin
eş-şehid bi-Kerbela'ya telkîn buyurdılar, şümme⁴⁴ leḳḳanehu⁴⁵ li-
ibnihi el-İmām Zeyne'l-'Abidin⁴⁶ şümme leḳḳanehu⁴⁷ el-İmām
Muḥammed el-Bākır şümme⁴⁸ leḳḳanehu⁴⁹ el-İmām Ca'feri's-Ş
ādık şümme⁵⁰ el-İmām Mūsā el-Kāzım şümme⁵¹ el-İmām 'Alī bin
Mūsā er-Rizā şümme⁵² el-İmām Ḥasan el-Başrī şümme⁵³ el-İmām
Ḥabibü'l-'Acem şümme⁵⁴ el-İmām Dāvud⁵⁵ eṭ-Ṭāi şümme⁵⁶ eş-
Şeyḫ Ma'rūf el-Kerhī şümme⁵⁷ eş-Şeyḫ Seriyi-i Sakatī şümme⁵⁸
eş-Şeyḫ Cüneyd el-Bağdādī eş-Şeyḫ 'Alī er-Rüzbārī eş-Şeyḫ Ebü'l-
Kāsım el-Gürgānī şümme⁵⁹ eş-Şeyḫ Ebü Bekir en-Nessāc şümme⁶⁰
eş-Şeyḫ Aḫmed el-Gazālī eş-Şeyḫ Ebü Necib es-
Sühreverdī şümme⁶¹ eş-Şeyḫ Şehābe'd-din 'Ömer es-Sühreverdī
şümme⁶² 'Udde bin Gavs⁶³ eş-Şirāzī eş-Şeyḫ 'Abdü's-Şamed
Nüre'd-din en-Naṭanzī şümme⁶⁴ eş-Şeyḫ Maḫmūd el-İşfahānī

-
- 40 şimdi: — A
41 senetden: sebebden A
42 bilgil: güzāfün? bilinmeye A
43 'alā: 'alā seyyidinā A
44 şümme: — E
45 leḳḳanehu: leḳḳane hüve A
46 şümme: — E
47 leḳḳanehu: leḳḳane hüve A
48 şümme: — E
49 leḳḳanehu: leḳḳane hüve A
50 şümme: — E
51 şümme: — E
52 şümme: — E
53 şümme: — E
54 şümme: — E
55 şümme: — E
56 şümme: — E
57 şümme: — E
58 şümme: — E
59 şümme: — E
60 şümme: — E
61 şümme: — E
62 şümme: — E
63 Gavs: Gavş A
64 şümme: — E

şümme⁶⁵ eş-Şeyh Hasan eş-Şemşirî eş-Şeyh Yûsuf el-Gürânî el-micmer-i⁶⁶ câmi'u'l-evrâdi's-şerîfe elletî yekraüne meşâyıhu'z-Zeyniyye fî 'akabi's-şalâti'l-hamseti ilâ yevminâ hazâ eş-Şeyh 'Abdu'r-Rahmân es-Sirşî⁶⁷ el-Mısrî eş-Şeyh Zeyne'd-Dîn el-Hwâfî kaddese'llahu esrârahum ve efâza 'aleynâ ervâhahum bu mezkûr olan meşâyıh-ı ızâm meşâyıh-ı Zeyniyyenüñ kadîmidür⁶⁸. Bunlaruñ her biri bir maķâmda medfûn olup mezârât-ı müteberrekeleri perişân olmağın silsile-i şerîfleri⁶⁹ Zeyne'd-dîn el-Hwâfî hazretlerine gelince 'ale't-tertib zıkr olındı. Lâkin bunlardan soñra gelüp maħrûsa-i Burusada medfûn olan meşâyıh-ı Zeyniyyenüñ merâkıd-ı şerîfleri cemî'an⁷⁰ bir maķâmda vâki⁷¹ olmağın bu maħalde zıkr-i cemîlleri te'hîr olındı. Zîrâ bir miķdâr tafşile muhtâcdur. İnşâ'Allah tafşil üzre anlaruñ daħı silsile-i şerîfleri 'ale't-tertib zıkr olunur Şeyh Zeyne'd-dîn Hwâfî hazretleri vilâyet-i Ĥorâsânda Ĥâf nâm [2b] karyeden olmağın nisbetle Ĥâfî zıkr olunurlar. Mezkûr Şeyh 'Abdu'r-Rahmân Mısrî hazretlerinden tekmi'l-i tariķ itmişlerdür. 'İlm-i zâhirde ve bâtında nazîrleri yoğ-imiş. Te'lifât-ı keşiresi vardur. Kerâmât-ı 'aliyyeleri çokdur. Kabri şerîfleri yine Ĥâfdadur. Merhûm Lâmi'î *Nefehât*da tafşil üzre beyân itmişlerdür ve Şeyh Zeyne'd-dîn hazretleri Ĥorâsândan sefer-i hacca 'azîmet itmişler Kudûs-i Şerîfe geldiklerinde Şeyh 'Abdü'l-laţîf bin⁷² Ganimü'l-Maķdisî hazretlerinüñ hânelerine nüzul idüp⁷³ ol zamânda Şeyh 'Abdü'l-laţîf hazretleri Şeyh 'Abdü'l-'azîzden mücâzlar⁷⁴ imiş ve seccâde-nişin imiş Hazret-i Şeyh Zeyn⁷⁵ muşâhabet idicek bi'z-zarûre⁷⁶ irâdet-i şâdıķa getürmişler ve cümle kâr u bârını⁷⁷ terk idüp hacca⁷⁸ bile gitmek kaçd itmişler. İttifâķ

- 65 şümme: — E
 66 el-micmer-i: el-'Acemî A
 67 es-Sirşî: el-Mübeşşirî A
 68 kadîmidür: kavmidür A
 69 şerîfleri: — A
 70 cemî'an: cümle A
 71 vâki: medfûn A
 72 bin : — A
 73 idüp: itmişlerdür A
 74 mücâzlar: mücâzlar A
 75 Zeyn: Zeynüddîn A
 76 bi'z-zarûre: bi'z-zarûri A
 77 kâr u bârın: kârbânı A
 78 hacca: — A

bir⁷⁹ş-şerîfe vâlideleri var imiş. Ol zamânda ziyâdece hastaca imiş. Hâzret-i Şeyh Zeyn⁸⁰ buyurmuşlar ki vâlidenüzüñ hizmetinde olmağ evlâdur inşâ-Allahu'r-Rahmân vaqt-i mürâca'atda mağşüd her ne ise huşûle mevşül ola pes⁸¹ vaqt-i mürâca'atda yine⁸² Kudüs-i Şerîfe⁸³ gelüp ba'cdehü mezkûr Şeyh 'Abdü'l-laîf-i Kudsi hâzretleri ol târihde hicret idüp Hâzret-i Şeyh Zeyn ile Horâsâna bile gidüp anda nice halvetler⁸⁴ ve riyâzetlerden soñra emr-i şerîfleriyle câme giyüp Şeyhü'l-İslâm Ahmed en-Namekîyyü'l-Câminüñ merkad-i şerîfleri üzerinde erba'ine oturmuşlar ve vâki' olan hâllerini mürâsele ile Hâzret-i Şeyh Zeyne⁸⁵ i'elâm iderler imiş. Añirü'l-emr⁸⁶ âyet-i naşr gelüp hâzret-i şeyhe i'elâm idicek Hâzret-i Şeyh icâzet-nâmelerin yazup mahrûsa-i Burusaya göndermişler. Horâsândan memleket-i Rûma irtihalleri hicretüñ sekiz yüz elli bir senesi şevvalinüñ ibtidâsında vâki' olmuşdur. Şâm-ı Şerîfe Şâm-ı Şerîfden Konya şehrine gelmişlerdür. Kendüler şöyle yazarlar ki: çün Konyada Mevlânâ Celâle'd-dîn-i Belhînüñ türbe-i şerîflerini ziyâret itdüm. Kendümi 'uryân gördüm soñra Şeyh Şadre'd-dîn-i Konevi hâzretlerin ziyâret itdüm. Dâmenümden beni şibâk ardından ya'ni merkad-i şerîflerinüñ üzeri şibâk⁸⁷ ağacından otağ resminde çatılmış⁸⁸, anuñ ardından kabrinden yaña beni çekdi. Ba'cdehü Şemse'd-dîn-i Tebrizi hizmetin ziyâret itdüm benden üzerlerine namâz kılmak iltimâs itdi ben dañı üzerlerine namâz kıldum diyü buyurdılar ve vilâyet-i Hamîdde Egirdirde merhûm Şeyhü'l-İslâm Berda'î⁸⁹ [3a] Sultânüñ dâmâdları olan⁹⁰ Höyi Piri Hâlife 'ilm-i zâhirde ve bâtında kavî kimesne imiş, talebe-i 'ilme ders virirler imiş ol târihde zikr-i âti olan Şeyh Tâce'd-dîn Karamânî anlaruñ yanında kütüb-i mu'tebere müzâkere iderler imiş, Hâzret-i

-
- 79 bir: bî E
 80 Zeyn: Zeyne'ddîn A
 81 vaqt-i: — E
 82 yine: — A
 83 Şerîfe: — A
 84 halvetler: halvetlerden A
 85 Şeyh Zeyne: Şeyhe A
 86 Añirü'l-emr: Añir A
 87 şibâk: müşk A
 88 çatılmış: çatılmışdur A
 89 Berda'î: Bervahî ?A
 90 olan: — A

Şeyhün Konyada kararların işidicek bî-ihtiyâr Şeyh Tâce'd-dîni bilencesince Konyaya alup getirüp Hazret-i Şeyhi ziyâret idüp tamâm irâdet-i şâdıka getirüp dest-i⁹¹ tevbe ve inâbetden soñra zıkr-i ilâhî telkîn idüp bir miqdâr hizmet-i şerîflerinde turup yine Egirdirden gider olıcağ Hazret-i Şeyh icâzet-nâmelerin virüp mezbûr Şeyh Tâce'd-dîni bize viriñüz Burusaya bile⁹² alagidelüm⁹³ diyü Piri Halîfeden⁹⁴ iltimâs idicek Piri Halîfe yine Egridire⁹⁵ ve Tâce'd-dîn Halîfe °Abdü'l-laţîf-i Kudsi hazretleri⁹⁶ yanında karar kılmışlar. Vaktâ ki⁹⁷ hicretün sekiz yüz elli beşinde receb ayında Konyadan mezbûr Şeyh Tâce'd-dîn maħrûsa-i Burusaya Abdü'l-laţîf-i Kudsi⁹⁸ ile bilece⁹⁹ °azîmet itmışler ve Hazret-i Şeyh °Abdü'l-laţîf-i Kudsi¹⁰⁰ buyururlar ki seferimün evvelki gününde zahr-ı feres üstünde nevm içinde gördüm ki baña dirler ki ehl-i ma'rifet saña muntazırlardur sür°at eyle lâkin bu şavtuñ kâilin¹⁰¹ görmedüm. Çünkim¹⁰² şa°bānuñ¹⁰³ evvelinde Burusaya gelmek müyesser olup¹⁰⁴ Hişarda Büyük Cāmi° kurbünde bir hāneye nüzul itdüm. Şa°bānuñ °aşr-ı¹⁰⁵ āhiri evvelinde āhir-i şehri ramazāna degin °ulemā¹⁰⁶ ve şulehādan cemā°at-ı keşire ile halvete cülüs itdüm ol gicesinde işitdüm ki gaybdan¹⁰⁷ bir kâ'il eydür ki bu cennetden bir

-
- 91 dest-i: ve semt-i A
 92 bile: — E
 93 alagidelüm: alup gidelüm A
 94 Halîfeden: Halîfeye A
 95 Egridire: Egridir E
 96 hazretleri: — E
 97 vaktâ ki: vakti E
 98 Abdü'l-laţîf Kudsi: — E
 99 ile bilece: böylece E
 100 Kudsi: — E
 101 şavtuñ kâilin: şavt-ı fāyık A
 102 çünkim: çünki A
 103 şa°bānuñ: şa°bān E
 104 olup: oldı A
 105 °aşr-ı: °aşr-ı E
 106 °ulemā: °ulemādan A
 107 gaybdan: ğa'ibden A

cem'iyetdür ki dünyâda mutaşavver degüldür diye¹⁰⁸ ol târihde merhûm Mevlânâ¹⁰⁹ Fenârî hazretleri dağı¹¹⁰ hayâtda imişler¹¹¹ anlar dağı Hazret-i Şeyhe¹¹² irâdet-i şâdıka getürüp huşûrlarında birkaç def'â mu'tekif olmuşlardır sâlifü'z-zıkr Şeyh Tâce'd-dîn Hazret-i Şeyh vefât idince hizmetlerinde¹¹³ olup tekmil-i tarîk idüp 'ilm-i zâhirde ve bâtında küllî kuvvet tahşîl idüp zühd ü taqvâları vesâ'ir evşâf-ı hamîdeleri âfâkda meşhûr olmağın Hazret-i Şeyh kendülerden soñra seccâdei anlara ta'c'ın buyurmuşlardır vefât-ı şerîfleri yine¹¹⁴ Hişâr içinde hicretüñ sekiz yüz elli altı rebî'ü'l-evvelinüñ gürresinde vâki' olmuşdur definleri huşûsunda ehibbasından tüccâr tâ'ifesinden ba'zı kimesneler¹¹⁵ evimüze defin itdürürüz¹¹⁶ diyü çok¹¹⁷ nizâc' itmişler. Bi'l-âhire Şeyh Tâce'd-dînhazretleri istihâre olunsun diyü buyurmuşlar. Bir miqdâr te'hîrden soñra bir ak kuş gelüp merhûmüñ cesed-i şerîfüñ alup gidüp Burusanuñ taraf-ı şarkisinde bir mevzi'ce defin olundu diyüp ol nizâc' iden kimesneler ile Şeyh Tâce'd-dîn bile gelüp hâlen medfün oldukları mevzi'ci gösterüp kaç'ı nizâc' olmuşlar. Ba'cdehü¹¹⁸ [3b] Şeyh Tâce'd-dîn hazretleri kabri-i şerîfi civârında nice zamân ehibbâ-y-ıla 'ibâdet ü tâ'ate¹¹⁹ ve evrâd-ı şerîfeye meşgûl olmuşlar soñra Hazret-i Şeyhüñ ehibbâsından 'Acem bâzergânlarından H'âce Baḡşâyış nâm kimesne ol arâzi-i cemîli¹²⁰ şatun alup¹²¹ kabri-i şerîfi civârında zâviye ve âbdest-hâne ve mescid binâ idüp sukûfını tahta ile örtmiş lâkin fuqarâ ve şulehâ meûneti¹²² için zâviyeye 'aḡardan ve nuḡuddan nesne vaḡf itmemiş soñradan ba'zı ehibbâ ve aşḡâb¹²³

108 dir: diye E

109 Mevlânâ: Monlâ A

110 dağı: — A

111 imişler: imiş A

112 Hazret-i Şeyhe: 'Abdu'l-laḡif Ḳudsî hazretlerine A

113 hizmetlerinde: hizmet-i şerîfinde A

114 yine: — E

115 kimesneler: kimseler A

116 itdürürüz: idelüm A

117 çok: — A

118 Ba'cdehu: — A

119 tâ'ate: tâ'at A

120 arâzi-i cemîli: arâzi cümle A

121 şatun alup: alup E

122 meûneti: ve mü'minin A

123 ve aşḡâb: — E

hayrât ve kimi¹²⁴ ev¹²⁵ ve kimi¹²⁶ dükkân¹²⁷ ve kimi degirmen¹²⁸ vakf idüp hâşıl olan gallâtı¹²⁹ şeyhler elinden fuqarâ itcâmına şarf olına diyü şart itmişler şikâtdan menkûl ve mervîdür ol câsırda yine tüccâr tâ'ifesinden el-Hâc Ramazân nâm bir¹³⁰ kimesne var imiş. Mezbûr Hâce Bahşâyîşe, gel baña icâzet vir, zâviyenüñ ve âbdest-hânenüñ cümle sukûfını kurşun örti ide yüm, dimiş. İcâzet virmeyüp benüm ictimâd u itikâdum kurşun degüldür, yerleri ve gökleri halk iden¹³¹ Hâlık-ı bî-zevâledür¹³² diyü cevâb virmiş. Soñra ol kimesne Şeyh Tâce'd-dîn hazretlerine tazarru^c u niyâz idüp ve benüm dañı¹³³ bu âstânedede bir¹³⁴ hayr ve âşârum olmamak lâyıq u inşâf¹³⁵ degüldür bâri sultânüm bir mescid binâ ideyüm şalât-ı zuhr ve şalât-ı câsır anda edâ olunup yatsı yine zâviye-i şerifede¹³⁶ edâ olına diyü tazarru^c itmegin Hazret-i Şeyh dañı rızâ virüp ol kimesne meşâyih merâkıd-ı şerîfesi cidârında¹³⁷ kurşun örti ile bir kubbe altında bir mescid binâ itmişdür. Ba'dehü zıkr-i âtî olan merhûm Mu'allim-zâde Şeyh Muşlihe'd-dîn oğlu Kâdî-câsker Ahmed Efendi Burusa kâdisi oldıkdâ babası¹³⁸ merhûm-ı mezbûr Şeyh Muşlihe'd-dîn ol maqâmda medfûn olmaq taqrîbi¹³⁹ ile câmi-c-i şerîf olmaq için âstâneye cârız idüp kendü evkâfından hañib¹⁴⁰ ve devir-hânlara ve müezzinlere vesâir levâzımına vezâyif ta'cîyin idüp¹⁴¹ cum'a namâzı kılınur aña binâen

-
- 124 ve kimi: — A
 125 ev : gibi A
 126 kimi: ve A
 127 dükkân: dükkân gibi A
 128 ve kimi degirmen: — A
 129 gallâtı: ğınâyet-i ? gallâtı A
 130 bir: — E
 131 halk iden: yoktan var iden ol A
 132 zevâledür: zevâldür A
 133 dañı: — E
 134 bir: — A
 135 u inşâf: — A
 136 yatsı yine zâviye-i şerifede: — A
 137 cidârında: civârında A
 138 babası: baba A
 139 taqrîbi: — A
 140 hañib: hañibe A
 141 idüp: itmişler şimdi A

ve hâlen¹⁴² Mu^callim-zâde Câmi^ci demekle ma^crûfdur ve mezkûr¹⁴³ zâviyede evvel cülûs idüp seccâde-nişin olan merhûm Şeyh Tâce'd-dîn-i Karamanî¹⁴⁴ hazretleridir. Vefât itdiklerinde şeyhî ve ^cazîzi olan merhûm eş-Şeyh ^cAbdü'l-laîf Kudsi^c hazretlerinin sağ yanına defn olunmuşdur. Merhûm Şeyh Tâce'd-dîn hazretleri şeyh oldıktan sonra ^cArab ve ^cAcemden çok kimesne muhibb olup yalnız mu^ctekîfîn için yüz yigirmi nefer âdeme ta^câm çıkar imiş. Çanağcı Dede dirler bir derviş böyle nakl ider imiş ve fâtiḥ-i Kostantiniyye merhûm Sultân [4a] Mehmed Hân-ı Gâzî ^caşırında merhûm Veliyye'd-dîn-zâde Ahmed Paşa Rûm iline serdâr olup ^casker-i İslâmıla gazâyâ gidüp kâfir ile muḳâbele oldıklarında kefere-i fecere tarafında¹⁴⁵ bir miḳdâr galebe müşâhede iderler merhûm¹⁴⁶ Ahmed Paşanuñ hâtırına¹⁴⁷ Şeyh Tâce'd-dîn hazretleri gelüp rûhından istimdâd¹⁴⁸ idicek fi'l-hâl kâfir ^caskerine¹⁴⁹ bi-^cinâyeti'llahi Te^câlâ inhizâmı müyesser olup ^casker-i İslâm ol denlü¹⁵⁰ mâl-ı ganimete¹⁵¹ müstağrak olurlar¹⁵² ki vaşf olunmaz, ol refâhiyyet ile İstanbula geldiklerinde müşârun ileyh Ahmed Paşa Hazret-i Şeyhüñ üzerine kurşun örti¹⁵³ ile kubbe binâ olunmak murâd¹⁵⁴ idüp âdemler gönderüp minvâl-i meşrûḥ üzre kubbei anlar binâ itmişdür ve zâviye-i merḳümede¹⁵⁵ seccâde-nişin olup maḳâm-ı irşâda cülûs iden meşâyih-ı Zeyniyyenüñ sil sile-i şerifleri¹⁵⁶ bu maḳalde ^cale't-tertüb¹⁵⁷ taḫrîr olunmak münâsib görildi. Ol târiḫde ki Şeyh Zeyne'd-dîn Hâfî hazretleri Şeyh ^cAbdü'l-laîf-i Kudsi¹⁵⁸ hazretlerine telḳin-i zıkr idüp icâzet-nâme virüp

-
- 142 ve hâlen: — A
 143 mezkûr: mezbûr A
 144 Karamanî: — E
 145 tarafında: tarafından A
 146 merhûm: merḳûm A
 147 hâtırına: hâtırlarına A
 148 istimdâd: istimâ^c A
 149 ^caskerine: ^casker yine E
 150 denlü: kadar A
 151 ganimete: ganimeye A
 152 olurlar: olur E
 153 örti: türbe A
 154 murâd: emr A
 155 merḳümede: merḳümde A
 156 şerifleri: — E
 157 ^cale't-tertüb: ^calâ tertüb A
 158 Kudsi: — E

mahrûsa-i Burusaya gönderüp birkaç müddet maḳâm-ı irşâda cülûs idüp soñra merhûm olup mezkûr kûbe altında medfûn olduğı ma'lum olıcaḳ mezkûr kûbbe altında ve havlîsinde¹⁵⁹ medfûn olan meşâyıḳ-ı Zeyniyyeye ser-çeşme Şeyḫ 'Abdü'l-laṭîf-i Kudsi 856 hazretleri olup soñra Şeyḫ Tâce'd-din 872 hazretlerine telkîn-i zikru'llah idüp yerine şeyḫ ve seccâde-nişin oldı şümme lekḳanehu¹⁶⁰ eş-Şeyḫ 'Abdu'llah el-Ḳaşṭamoni eş-şehîr bi-Hâcî Halîfe 884 şümme lekḳanehu¹⁶¹ eş-Şeyḫ Muhye'd-din Meḫmed eş-şehîr bi-Bolılı Çelebi şümme eş-Şeyḫ Şafiyye'd-din Efendi el-Ḳangırivî eş-Şiddîkî şümme eş-Şeyḫ Naşûḫ Efendi et-Ṭosyavî el-medfûn bi-Ṭosya şümme lekḳanehu eş-Şeyḫ Muşliḫe'd-din el-Edhemî eş-şehîr bi-Mu'allim-zâde şümme lekḳanehu eş-Şeyḫ Emîr 'Alî Çelebi şümme lekḳanehu eş-Şeyḫ Meḫmed Efendi¹⁶² bin eş-Şeyḫ Şafiyye'd-din el-mezkûr şümme lekḳanehu eḫîhi eş-Şeyḫ 'Abdü'l-aziz Efendi şümme eş-Şeyḫ 'Abdu'llah Efendi bin eş-Şeyḫ Meḫmed el-mezbûr şümme eş-Şeyḫ Meḫmed Efendi bin eş-Şeyḫ 'Abdu'llah Efendi el-mezkûr ḳaddese'llahu esrârahum ve efâza 'aleynâ bereketehüm ve zâviye-i mezbûrede ḫâlen seccâde-nişin olup şeyḫ olan bu¹⁶³ 'abd-i pür-taḳşîr¹⁶⁴ ki ismi Şeyḫ Meḫmed bin Sa'âdi Ḥwâcedür merhûm-ı mezbûr Şeyḫ Şafiyye'd-din akrabâsındandur eban 'an ceddin ṭarîḳ-ı Zeyniyyedendür zikri sebḳ iden merhûm Şeyḫ 'Abdü'l-'aziz Efendiden inâbet itmîşdür evâyilde ṭarîḳı 'ilme ḫizmet idüp merhûm 'Atâ Ḥwâce oḫlu Şems Efendiden mülâzım olup ba"dehu yigirmi aḳçe ile Burusada Ḥasan Paşa müderrisi olup soñra ṭarîḳ-ı ḳazâya sâlik olup ba'dehü¹⁶⁵ mezbûr Şeyḫ 'Abdu'llah Efendi¹⁶⁶ oḫlu Şeyḫ Meḫmed vefât idiceḳ fuḳarâ-i Zeyniyye talepleri ile ḳazâdan ferâḡ idüp İstanbulda merhûm¹⁶⁷ Şeyḫ Vefâ zâviyesinde seccâde-nişin olan Şeyḫ Aḫmed Efendiden tecdid-i tevbe idüp icâzet-nâmesiyle gelüp şeyḫ olmuştur merhûm Şeyḫ Vefâ hazretleri müşârun ileyh 'Abdü'l-laṭîf-i Kudsi

-
- 159 havlîsinde: havâlisinde A
 160 lekḳanehu: lekḳane— A
 161 lekḳanehu: — A
 162 Efendi: Çelebi A
 163 bu: bir A
 164 taḳşîr: ḳuşûr A
 165 ba'dehü: — E
 166 Efendi: — E
 167 merhûm: merḳûm A

hazretlerinün evvel halîfesidir daha kendüleri¹⁶⁸ hayâtda iken hilâfet virüp İstanbula göndermişdür müşârun ileyh Şeyh Tâce'd-dîn Karamaniden¹⁶⁹ muqaddemdür ¹⁷⁰ve bir halîfeleri dağı Rüm ilinde Ferecik nâm bir kaşabada Şeyh Sinân dimekle ma'rûf bir ehl-i 'ilm 'azîz kimesnedür anda Zeynî tarikına mensüb zâviyesi vardır hâlen evlâdı elindedür ol dağı meşhûr zâviye ve meşâyih-i Zeyniyyeden Şeyh Şafiyye'd-dîn efendiden soñra zikri sebķ iden Şeyh [4b] Naşüh-ı Tosyavi şeyh olmışdur ve lâkin bunlar evkât-ı hamse 'aķabinde evrâd-ı şerife okınur iken ma'nâsın mülâhaza idüp 'aşkı ziyâde olmağla taħammül idemeyüp ihtiyârıyla ferâğ murâd idicek ol 'aşırda olan şüfîler iki şıķķ olup bir şıķķı zikri sebķ iden Mu'alim-zâde Şeyh Muşlihe'd-dîni istemişlerdür ve bir şıķķı dağı zâviye-i mezbûrede sâkin bir 'azîz var imiş Tireli Muştafâ Halîfe dirler imiş ğâyet ehl-i 'ilm ve mübârek kimesne imiş anı istemişler bi'l-âhîre ikisi beyninde temyiz müşkil olıcaķ¹⁷¹ mezbûr Şeyh Naşüh Efendi şüfîlere varuñ bu gice düşe yatuñ ne¹⁷² zuhûr iderse aña göre birini istiħlâf idelüm¹⁷³ diyü buyurdıklarında cümlesi râzi olup ol gice düşe yatdıklarında merhûm Mu'allim-zâde Efendiyi¹⁷⁴ hoķķa-bâzlık ider görürler irtesi şeyhe ikrâh yüzinden vâkı'aların ta'bir itdürdiklerinde hemân hazret-i şeyh¹⁷⁵ seccâde hoķķa-bâzuñdur diyüp seccâdei aña teslim idüp Tosyaya gitmişler. Tosyada vefât idüp anda medfûn olduğı zikr olunmuşdur ve mezbûr Tireli Muştafâ Halîfeye Tire şehrinde hilâfet virüp icâzet-nâme ile anda göndermişler hâlen ol diyârda tarikât-ı Zeyniyyeye mensüb zâviyesi¹⁷⁶ vardır mezbûr Muştafâ Halîfenün evlâdı elindedür¹⁷⁷ meşhûr¹⁷⁸ ve müte'arif maķâmdur ve Şeyh Naşühdan muqaddem H'âce-zâde Muşlihe'd-dîn Halîfe dimekle

168 kendüleri: — E

169 Karamaniden: vefâtından A

170 ve bir halîfeleri dağı Rüm ilinde Ferecik nâm bir kaşabada Şeyh Sinân dimekle ma'rûf bir ehl-i 'ilm 'azîz kimesnedür anda Zeynî tarikına mensüb zâviyesi vardır hâlen evlâdı elindedür ol dağı meşhûr zâviye ve: — A

171 temyiz müşkil olıcaķ: temeyyüz vâkı' olmayup A

172 ne: — E

173 idelüm: ide A

174 Efendiyi: — E

175 hazret-i şeyh: şeyh hazreti E

176 zâviyesi: zâviye E

177 elindedür: yerindedür A

178 meşhûr: — E

ma'rûf bir kimesne dağı altı ay şeyh olup ba'cdehü Kudüs-i Şerife müteveccih olup¹⁷⁹ anda vefât itmişdür anlar dağı mübârek kimesne imiş ma'cüm ola ki zâviye-i merkûmede zikirleri sebķ iden meşâyıhuñ her biri 'ilm-i zâhirde ve bâtında kavî¹⁸⁰ kimesneler imiş. Her birinüñ taşavvufa müte'allik te'lifât ve taşnîfatları vardır, aña binâen bunların 'asrında olan¹⁸¹ 'ulemâ ve şulehâdan çok kimesne her birine irâde-i sâdıķa getirüp¹⁸² muhibler olmak ile¹⁸³ vefâtlarından soñra meşâyıh-ı merkûme civârında medfün olmaların vaşıyyet itmişler aña binâen merhûm¹⁸⁴ efdalü'l-fuzalâ Muhaşşî¹⁸⁵ Hasan Çelebi el-Fenârî anda medfündür ve efdalü'l-'ulemâ Hızır Şâh el-Fenârî dağı anuñ yanında medfündür. Mezbûr¹⁸⁶ Hızır Şâh ol kimesnedür ki merhûm-ı merkûm Hasan Çelebi kâle li-ba'zı'l-efâzıl¹⁸⁷ diyü *Muṭavvel* hâşiyesinde ve *Mevâkıf* hâşiyesinde zikr itmişdür 'ulemâ-i kirâmun¹⁸⁸ ma'cûmlarıdır. Maḥmiye-i Burusada Murâdiyye müderrisi iken vefât itmişdür mübârek başlarına¹⁸⁹ şemle ve arķalarına¹⁹⁰ 'abâ giyerler imiş ve bunlaruñ dağı ol maķâmda medfündür, isimleri Derviş Mehmedmiş¹⁹¹. Gâyet ehl-i fazl¹⁹² ve ulu kimesnedür ve mezkûr câmi' mihrâbı muhâzisinde efdal-i fuzalâ-i Rûm olan *Dürer Gurer* şâhibi Mevlânâ¹⁹³ Hüsrev medrese binâ idüp kendüler dağı medreseleri ḥavlisinde¹⁹⁴ medfündür ve medrese-i merkûme¹⁹⁵ yerini zikri sebķ iden H'wâce Baḥşâyış hibe itmişdür ve

-
- 179 müteveccih olup: teveccüh idüp E
 180 kavî: mâhir A
 181 bunların 'asrında olan: — E
 182 irâde-i sâdıķa getirüp: — E
 183 ile: üzere A
 184 merhûm: mezkûr A
 185 Muhaşşî: — A
 186 Mezbûr: — A
 187 li-ba'zı'l-efâzıl: ba'zı'l-efâzıl E
 188 kirâmun: kirâm E
 189 başlarına: başına E
 190 arķalarına: arķasına E
 191 Mehmedmiş: Mehmeddür E
 192 fazl: 'ilm A
 193 Mevlânâ: Monlâ A
 194 ḥavlisinde: civârında A
 195 merkûme: mezkûre A

kuzât u °ulemâdân zıkr olınan cāmi°-i şerîf¹⁹⁶ civârında¹⁹⁷ çok kimesne medfûnlardur¹⁹⁸. Cümleden biri şârih-i *Fıkhü'l-Ekber* olan Mevlânâ Sinânî ki Sultân müderrisi iken vefât itmişdür, anlar da mezkûr cāmi°uñ kapusu öñinde medfûndur [5a] ve yanında Kādî-zāde demekle ma°rûf olup Burusaya iki def°a kādî° olmışdur. Mevlânâ-yı mezbûr ol kimesnedür ki fâtiḥ-i Kostantıniyye Sultân Mehmed Hân-ı Gāzî, Şahn medreselerini binâ itdikde Tirede Kara Kādî medresesinde müderris iken getirüp evvel müderrislerdendir, anlar daḥı anda medfûndur. Gāyet fāzıl kimesne imiş. Anlaruñ altı yanında merḥûm Mu°allim-zāde Kādî°-asker Ahmed Efendidür ve anlaruñ altı yanında Emir¹⁹⁹ Hasan Efendi oḡlı ki İstanbullı Çelebi demekle ma°rûfdur. İnegöl müderrisi iken vefât itmişdür ve anlaruñ altı yanında meşḥûr u müte°arif olan Şeyḥ Bahae'd-din-zādedür, anlaruñ başı ucında şeyḥü'l-İslâm olan ükeriyâ Efendinüñ büyük oḡlı²⁰⁰ Atranüs kādîsı iken vefât idüp anda medfûndur. Ehl-i °ilm ü ehl-i ma°rifet imiş. Ol târiḥde merḥûm Zekeriya Efendi Burusa kâzîsı imiş ve meşâyih-ı merḥûme merākıdınun cānib-i ğarbisinde²⁰¹ çukur içinde merḥûm Kuşcı °Abdî²⁰² Çelebi ki Taşköprü-zāde Ahmed Efendi merḥûmuñ tayısıdur ulu kimesnedür²⁰³. Menākıb-ı °aliyyesi çokdur anda medfûndur ve yanlarında bir °aziz daḥı medfûndur²⁰⁴. Maḥmûd Hayrân demekle ma°rûfdur. Bir gün bu °aziz zāviye-i şerîfede²⁰⁵ olan şüfilere, Müslümânlar bir meyyit vardur, namāzına ḥāzır oluñ, yabana gitmeñ diyü tenbîḥ idüp kendi zıkr olınan Mu°allim-zāde Cāmi°ine girüp ben cenāzeyi taşra çıkarayın diyüp ba°deḥü tevakkuf-ı keşire idüp eşeri zāḥir olmayıcaḥ şüfiler içeri girüp gör-seler, kıbleye karşı teveccüh idüp teslim-i rûḥ itmiş yatur, cenāzesin çıkarup namāzın kılup ol çukurda medfûndur ve zıkr olınan çukuruñ cānib-i şarkisinde yol kenârında merḥûm Müftî

196 şerîf: — A

197 civârında: kurbünde A

198 medfûnlardur: medfûndur E

199 Emir: — A

200 ehl-i °ilm ü ehl-i ma°rifet imiş ol târiḥde merḥûm Zekeriya Efendi Burusa kâzîsı imiş ve: — E

201 ğarbisinde: baḥrîsinde A

202 °Abdî: °Alî A

203 kimesnedür: kimesne E

204 ve yanlarında bir °aziz daḥı medfûndur: — A

205 şerîfede: merkumede A

Ahmed Paşanuñ oğlu Hızır Beg Efendi medfündür. Burusada Kapluca müderrisi iken fâriğ olup İstanbulda Hazret-i Emir Buḫârî tarikındandır. Maḫlaşı Hızridür. Başı ucında olan heca taşında kurşun vardır, altına silsile-i Zeyniyye ve Nakşbendiyye yazdurup komuşdur. Gâyet fâzıl ve muḫibb-i meşâyıḫ kimesne²⁰⁶ imiş ve daḫı zikr olınan yoluñ altı yanına gelür, merḫüm Aşçı-zâde Ḥasan Çelebi medfündür, ehl-i fażl ve ehl-i maʿrifet kimesne imiş. Burusaya merḫüm Dâvud Efendi yerine kâdi olmuşdur, hattâ heca taşında târiḫi seḫa'llahu şerâhu diyü meşûrdur ve bunlaruñ başı ucında servi dibinde büyük mezârüñ şâhibine Monlâ Hüsâm-zâde dimekle maʿrûf bir fâzıl kimesnedür kenâr müftilerindendir. *Şadru's-şerî'aya*²⁰⁷ ve *Muṭavvel-i Seyyidîne vesâir* kütüb-i muʿtebereye ḫâşiyesi vardır ve eʿizze-i merḫümeye maḫabbet üzre olmağın ol arada kırkaç hücre binâ idüp ihyâ itmişler ḫâlen *Hüsâmiyye* dimekle maʿrûfdur ve lâkin şimdî ol ḫucurât ḫarâbe-müşrif²⁰⁸ olmağın²⁰⁹ ancak kendi mezârı muḫâzisinde alaca hücre dimekle meşhûr²¹⁰ bir hücre kalmışdur. Bu hücre ol ḫücredür ki merḫüm-ı müşârun ileyh Şeyḫ²¹¹ Hâcî Ḥalîfe ʿaşırında Seyyid ʿAlî-zâde ve Tuzlavî Yahyâ Efendi *Şirʿatü'l-İslâma* mezkûr ḫücrede²¹² her biri birer şerḫ tahrîr itmişler, ḫâlen ol şerḫler beyne'l-ulemâ meşhûr şerḫlerdür ve daḫı anlaruñ altı yanında müdevver²¹³ taşlı mezâr merḫüm Kâdi-ʿasker ʿAbdü'l-ganî Efendidür ve ʿAbdü'l-laṭîf-i Kudsi ḫazretleri ki mezkûr olan kûbbe altında olduğı maʿlûm oldu. Ayakları ucında medfün olanlardan kâdi-ʿasker olan merḫüm ʿAbdü'l-Kerîm-zâdenüñ karındaşıdır. Burusada Müftî Ahmed Paşa [5b] müderrisi iken vefât itmişdür. Merḫüm Müftî Saʿdî Efendiden mülâzım olup gâyet maḫbülleri imiş. Kavî ehl-i ʿilm ü ehl-i fażl imiş ve Kâsım Paşa-yı Cezerî müderrisi²¹⁴ ki ḫâlen Emir Sultân Medresesi dimekle maʿrûfdur. Mezbûr Kâsım Paşa anda medfündür²¹⁵. Merḫüm Cezerînuñ oğlu mütevellî olmağın Cezerî

- 206 kimesne: — A
 207 *Şadru's-şerî'aya*: *Şadru's-şerî'a* E
 208 müşrif: müsrif A
 209 olmağın: olup E
 210 meşhûr: maruf ve meşhûrdur A
 211 Şeyḫ: — E
 212 mezkûr ḫücrede: — A
 213 müdevver: medfün A
 214 müderrisi: medresesi A
 215 Mezbûr Kâsım Paşa anda medfündür: — A

Ḳāsım Paşa dimekle meşhürdür, nişāncı iken vezir olmuştur, muhibb-i ʿulemā vü meşāyih imiş rahmetu'llahi ʿaleyh ve medrese-i merķūme muhāzisinde yol kenarında cāmiʿ-i şerife gelür iken sol cānibe gider iken²¹⁶ sağ cānibe gelür bir demür pencereleli türbe vardır, içinde sultānu'l-ʿulemā *Tehāfüt* şāhibi H^wāce-zāde medfündür ve yanında mermer direkli Hızır Beg ki Dīvāne Hızır Beg dimekle maʿrūfdur, merhūm mezbūr Müfti Aḥmed Paşa üzerine defn olunmuşdur, ehl-i ʿilm ve ehl-i fazl kimesnedür. Bu mezkūr olan ʿulemā-i merhūmuñ zıkr olunan maḥalde medfün olduklarını ʿazizimiz ve²¹⁷ şeyhimüz ʿAbdü'l-ʿaziz Efendi²¹⁸ bin Şeyḫ Şafiyye'd-din Efendi ki zıkrı sebķ itmişdür anlardan istimāʿ itdigüm üzre naḳl iderem. Zirā kibār-ı ʿulemādan baʿzı efendiler meşāyih-ı Zeyniyyei ziyārete geldiklerinde anlaruñ daḫı mezarāt-ı şerif[e]lerin bu maḳām-ı Zeynilerde zann idüp bu fakir-i kesirüt-takşirden²¹⁹ su'āl iderler ki²²⁰ aña binā'en anlaruñ daḫı maḳām-ı şeriflerin bu ceridede beyān olunmak münāsib görülmegin taḫrīre cür'et olındı ve daḫı ʿaziz-i müşārün ileyh buyururlardı ki Ḥazret-i Emir ḳuddise sirruhu'l-ḫatir türbe-i şerifeleri ve cāmiʿ civārında ve etrafında kendi tariklarından ve diyār-ı Buḫāradan bile gelmiş muşāhiblerinden vesā'ir ʿulemā vü meşāyihdan çok kimesne medfündür. Ḥattā Şāḫn müderrisi olup teḳā'üd ihtiyār iden Şücāʿ Efendi ki Sirke Şücāʿ²²¹ dimekle maʿrūf ehl-i fazl anda medfündür ve Güreli Şeyḫ Muşliḫe'd-din Efendi ki bi'z-zāt Emirü'l-Buḫārī ḫazretlerinin müselleḫ ḫulefāsındandır, tarikat-ı Naḳş-bendiyenüñ kibārındandır gelüp ol maḳāmda kırk gün şabāḫ namāzından soñra süre-i *Yāsīn-i şerif* tilāvet idüp kırk birinci gün vefāt idüp anda medfündür ve bir daḫı, merhūm Dāvud Efendi mülāzımlarından Ḥācı Bayram dimekle maʿrūf bir ehl-i ʿilm ki menāşib u ḳazā vü tadrīs²²² ihtiyār itmeyüp²²³ anda medfündür. Meşāyih-ı merķūmeye maḫabbet üzre olan ʿulemā ve şuleḫā ve eimme-i kirāmdan ol maḳām-ı şerifde çok kimesne medfündür ve mübārek maḳāmdur ve şikātdan mervidür: Üsküdar da Vişne

216 sol cānibe gider iken: A

217 ve: — E

218 Efendi: — A

219 kesirüt-takşirden: pür-takşirden A

220 ki: — E

221 ki Sirke Şücāʿ: — A

222 ḳazā vü tadrīs: ḳazādan ye'is A

223 itmeyüp: idüp A

Efendi dirler fużalādan bir ʿazīz var imiş, meşhūr ve müteʿarīf²²⁴ şeyh imiş ekser kürsilerinde naql iderler imiş ki Müslümānlar, ben²²⁵ faqīr çok seyāhat itdüm, hiç ziyāret itmedigüm maķām-ı müteberreke²²⁶ kalmamışdur, illā iki maķām-ı şerīf gördüm²²⁷; biri [6a] Burusada maķām-ı Zeyniler ve biri İstanbulda Muştafā Paşa maķāmı. Bu iki maķāmda müşāhede itdigüm ʿalāyim-i keşirei bir maķāmda görmedüm. ʿİrfāndan²²⁸ olan ihvāna²²⁹ hemān yalnız ol iki maķāmuñ hāli mürşid-i kāfidür diyü buyururlar imiş. Allahumme revviḥ ervāḥahum ve ḳaddis esrārahum ve²³⁰ Hazret-i Emīr ḳuddise sırruhu türbe-i şerīfesi penceresi²³¹ yanında Mevlānā ʿAbdü'l-Vehhāb ki beyne'l-ʿulemā Yağlı²³² Karpuz — dimekle maʿrūfdur anlar medfūndur. Cāmiʿ-i şerīfūñ ğarbī cānibinde vākıʿ olan ḳapudan çıkar iken şol tarafda medfūn fużalādan iki kimesne vardur birisine Vāsiʿ ʿAlisi²³³ dimekle maʿrūfdur. Burusa kādisı iken vefāt itmişdür *Hümāyun-nāme* ve ḥüsn-i ḥaṭ şāhibidür ğāyet ehl-i fażl ve ehl-i maʿrifet kimesne idi ve birisi daḫı Sultān müder-risi iken vefāt itmişdür ism-i şerīfleri²³⁴ Bosnavī Aḫmed Çelebidür. Laḳabları Şaḳḳa'l-ḳamer dimekle maʿrūfdur, anlar daḫı ğāyet ehl-i ʿilm ve ehl-i maʿrifet ve ḥüsn-i ḥaṭ şāhibi idi, eger muʿammer ola-yıdı ğāyet ululardan olurdu diyü buyururlar idi Allahumme revviḥ ervāḥahum ve efiz²³⁵ ʿaleynā bereketehum selefden geḳen ʿulemā vü meşāyih-ı kirāmuñ zıkr-i cemīlleri maʿlūm ve mesmūʿum olduğı mertebe²³⁶ ḫikāye tariḳı üzre taḫrīr olındı, yoḫsa imlā vü inşā ḳasd olınup taḫrīr olınma degüldür. Ancak bu mezkūr olan ʿulemā-yı ʿizām u meşāyih-ı sālifenüñ esāmī-i şerīfeleri ve evşāf-ı ḫamīdeleri tecdīden zıkr²³⁷ olınmağla bu cerīdeye nażar-ı şerīfleri müteʿallik

224 ve müteʿarīf: — A

225 ben: — E

226 müteberreke: muʿteber yer A

227 gördüm: buldum A

228 ʿİrfāndan: ʿİrfānda E

229 ihvāna: aḫvāl E

230 Allahumme revviḥ ervāḥahum ve ḳaddis esrārahum ve — A

231 penceresi: — E

232 Yağlı: Ayaklı A

233 ʿAlisi: ʿİsā E

234 şerīfleri: şerīfi E

235 efiz: efāza A

236 mertebe: miḳdār A

237 tecdīden zıkr: taḫrīr-i zıkr A

olan ʿulemā ve şulehā efendiler muḥarririne²³⁸ rahmet olsun²³⁹, bu mezkūr olan ʿulemā vü meşāyihūñ kimini bilür ve kimini bilmez idük, haṭ eyledük diyü duʿāya sebep olalar ve's-selām. Āmīn yā Rabbe'l-ʿālemīn²⁴⁰.

Ketebehu'l-fakīr Meḥmed bin Velī gafere'llahu zünūbehū
temrīren fī nıṣf-ı şehri-i Ramazān-ı mübārek
sene şemānin ve şemānine
veelf.

238 muḥarririne: bil ki taḥririne A

239 bu mezkūr olan ulemā ve meşāyihūñ kimini bilür ve kimini bilmez idük: —

E

240 Āmīn yā Rabbe'l-ʿālemīn: — E